

Belangrijke bijzonderheden zal zeker het officieele verslag van het congres later ter algemeene kennis brengen.

Semaine médicale, van 14 September 1882.

W. K.

DE SYPHILISBACTERIE. — Nadat reeds meermalen de bacterie, die de syphilis zou veroorzaken, ontdekt en weêr vergeten is, brengen MARTINEAU en HAMONIE (*Comptes rendus*, 4 September 1882) deze door nieuwe experimenten weêr op het tooneel.

Zij brachten nl., zonder zooals de andere onderzoekers eerst naar bacteriën van een bepaalden vorm te zoeken, van een versch uitgesneden harden chancker een oneindig klein deeltje in gesteriliseerde bouillon; er vormden zich aan den bodem grijze vlokjes, die uit bacteridiën bleken te bestaan, waarvan ze met het spuitje van PRAVAZ eene hoeveelheid aan de schaamstreek van een jong varken injecteerden. Den volgenden dag bleek het bloed van het varken de zelfde bacillen te bevatten en na eene maand ontwikkelde zich aan den buik een exantheem, een „syphilide papulo-squameuse”. Een dergelijk uitslag, dat na eenige dagen spontaan verdween, ontwikkelde zich bij een ander varken, een paar weken nadat dit direct met chankergif was ingeënt; oek hier vertoonden zich onmiddellijk daarna de bacillen in het bloed, terwijl ze na eenige weken niet meer daarin voorkwamen.

De bacteriën uit het bloed van beide varkens werden door cultuur vermeerderd en hiermede een ander varken en eene geit ingeënt, doch zonder resultaat. MARTINEAU en HAMONIE stellen zich au point de vue de la prophylaxie et de la thérapeutique zeer veel van hunne ontdekking voor, m. i. terecht. Toch is het zaak de verwachting niet te hoog te spannen, doch al bleek het alleen maar dat hunne mededeeling omtrent de overdraagbaarheid van syphilis op varkens juist ware, reeds dan was al veel gewonnen, daar experimenten met syphilisgif vooral zijn afgestuit op de niet-overdraagbaarheid op dieren. A. P. F.

I N G E Z O N D E N S T U K.

HANDHAVING MIJNER WEDERLEGGING VAN HET OORDEEL VAN DEN HEER JHR. MR. O. Q. VAN SWINDEREN.

In het nummer van 1 Augustus j.l. van het Maandblad *Getuigen en Redden* heeft de Heer Jhr. Mr. VAN SWINDEREN getracht te bewijzen, dat al hetgeen ik tegen zijne beoordeeling van het rapport van Prof. Dr. A. P. FOKKER en van mij in 't midden heb gebracht den toets der kritiek niet kan doorstaan. Die poging is hem echter naar mijne bescheidene meening niet gelukt en ik wil trachten dit op mijne beurt aan den onpartijdigen lezer te bewijzen. Maar het spreekt wel van zelf, dat ik daarbij geene beschouwingen zal leveren over de meerdere of mindere waarde van de Engelsche, Noord-Amerikaansche, of eenige andere wetgeving op het hier bedoelde stuk. Op dat gebied toch ben ik niet voldoende tehuis en kan bovendien de beslechting van onzen strijd niet gevonden worden; immers, uit het bloote feit, dat Engelsche, Noord-Amerikaansche of andere wetgevers zekere beginselen toegepast hebben, kan toch nimmer het bewijs geput

worden, dat die beginselen de juiste zijn en alzoo de waarheid gevonden is. Tegen de repliek van den Heer VAN SWINDEREN wil ik dan ook alleen aanvoeren wat bij eene aandachtige overweging van zijne argumenten het gezond verstand en eene beschouwing van uit een algemeen wijsgeerig standpunt mij in de pen geeft. Eene *hopelooze* taak aanvaard ik daarbij stellig niet. De Heer VAN SWINDEREN zegt wel, dat ik niet slagen *kan* in het leveren van eene wederlegging, aangezien niemand, hoe bekwaam ook, in staat is *„een reeds in alle instantiën verloren proces”* te winnen; maar ik ontken het bestaan van eene competente Rechtbank, die zoodanig vonnis gewezen heeft. De Heer VAN SWINDEREN moet mij het antwoord schuldig blijven op mijne vraag, waaruit het onwederlegbaar blijkt, dat hij en zijne medestanders het recht aan hunne zijde hebben, mijne medestanders en ik daarentegen geoordeeld en te ligt bevonden zijn.

Ter zake dan! — De gronden, in de eerste plaats, waarop de Heer VAN SWINDEREN zijne verwarring der beide begrippen: *regeling van de ontucht* en *bestrijding van venesische ziekten* ontkent, zijn niet aannemelijk en brengen tevens eene nieuwe verwarring van de begrippen *rapport* en *wetsontwerp*. Immers, het *rapport* van den Heer FOKKER en van mij *„beoogt”* alleen die bestrijding en ons *wetsontwerp* *„schrijft voor”* enkel, wat ter bereiking van dat doel noodzakelijk moet geacht worden, terwijl *„het resultaat van het wetsontwerp”* geenszins *„regeling der ontucht”* *kan* zijn, omdat zoodanige regeling voorschriften zou vereischen van een geheel anderen aard dan die, welke uit het oogpunt der gezondheidspolitie noodig zijn.

De Heer VAN SWINDEREN werpt mij ook tegen, dat het ten aanzien van de zg. prostitutie-vraag door hem gekozen standpunt wel degelijk *nieuw* is. Ik heb echter ook thans te vergeefs naar dat nieuwe gezocht; de grondgedachte van het betoog des Heeren VAN SWINDEREN is toch geene andere dan die van de nieuwere leer aangaande hetgeen al dan niet tot het gebied van de zedelijkheid en tot het gebied van het Recht behoort. Wel zou de Heer VAN SWINDEREN als zijn eigendom kunnen beschouwen het kleed, waarin hij die leer gestoken heeft, meer bijzonder zijne omschrijving van het begrip *„onzedelijkheid”*; maar die omschrijving doet tot het wezen der zaak niet af. In mijne *„Wederlegging”* heb ik haar dan ook slechts vluchtig besproken. Nu de Heer VAN SWINDEREN zulks verlangt, wil ik echter gaarne nader aantoonen, dat het door hem gekozen kleed inderdaad wat al te nevelachtig is. Maar ik moet daarbij uitdrukkelijk verklaren, dat ik het woord *„geestelijk”* — door den Heer VAN SWINDEREN gebruikt — opvat in den zin van *„verstandelijk”*, omdat het eerstgenoemde woord, als het eene eigenschap moet uitdrukken van een *onstoffelijk* wezen, voor mij geen aannemelijk begrip omschrijft.

De Heer VAN SWINDEREN heeft nl. gezegd: *„Aan onzedelijkheid maakt zich schuldig al wie eene handeling pleegt, waardoor hij niet buiten zijn rechtskring treedt, maar waardoor een niet stoffelijk of geldelijk, maar alleen geestelijk, ideëel te schatten nadeel ontstaat”*. — Al dadelijk valt tegen deze omschrijving van het begrip *„onzedelijkheid”* in te brengen, dat hare beide eerste deelen bloote *ontkenningen* zijn en eene definitie toch nimmer eene negatie kan wezen. Alleen het laatste deel van de omschrijving is dus eene definitie, maar eene *stellig onjuiste*. Ware zij juist, dan zou bijv. ieder, die een slecht boek schreef, slechte muziek componeerde, een leelijk standbeeld maakte, van onzedelijkheid beschuldigd mogen worden; want hij bederft den goeden smaak, beledigt het schoonheidsgevoel, enz., en sticht dus een alleen geestelijk, ideëel te schatten nadeel. Onberispelijk was dus ook het voorbeeld, dat ik in mijne *„Wederlegging”* heb gebruikt om aan te toonen, dat des Heeren VAN SWINDEREN's omschrijving van het begrip *onzedelijkheid* onjuist was. De Heer VAN SWINDEREN ontkent die onberispelijkheid wel; maar op een onjuisten grond; immers, naast den *lichamelijken* dwang bestaat er nog een zedelijke, psychologische, en zulk een dwang hebben de vijf stellers van de *„Beoordeeling”* zonder eenigen twijfel op mij uitgeoefend.

De tegenwerping, dat de begrippen *verlies* en *nadeel* niet identisch zijn en *verlies* soms zelfs identisch is met *voordeel*, — de Heer VAN SWINDEREN sprak nl. van *geestelijk*, *ideëel nadeel* en ik sprak van *stoffelijk of geldelijk verlies* — noem ik onbewimpeld een spelen met woorden; een *verlies* kan alleen dan een *voordeel* zijn, wanneer men het *verlies* in geestelijken en het *voordeel* in stoffelijken zin opvat, of omgekeerd.

Maar nu het hoofdpunt van het betoog van den Heer VAN SWINDEREN: „de prostitutie mag geen punt van wetgeving of reglementeering uitmaken, omdat men zich hier op zedelijk terrein, niet op rechtsgebied bevindt en de Staat alleen op dit laatste competent is; — die wetten en reglementen leiden tot aanranding der individueele vrijheid; — al wie een huis van ontucht houdt, pleegt een misdrijf”.

Tegen het eerste deel van dit drieledige betoog heb ik — om aan te toonen, dat de Staat wel degelijk verplicht is tot de handhaving der goede zeden — in mijne „Wederlegging” gewezen op zijn verbod van onzedelijke openbare voorstellingen en tentoonstellingen, zijne strafbedreiging tegen abortus, zijne maatregelen tegen verkwisters, zijne zorg voor de zg. Zondagsheiliging. Hierbij heb ik echter, volgens den Heer VAN SWINDEREN, mij schuldig gemaakt aan verwarring van begrippen. Laat ons zien.

Ten eersten, zegt de Heer VAN SWINDEREN, dat wie openbare onzedelijke voorstellingen of tentoonstellingen houdt een *misdrijf* pleegt, omdat hij zijn eigen rechtskring overschrijdt en een ideëel nadeel veroorzaakt en door de openbaarheid die handelingen tot *misdrijf* worden gestempeld. Tegenover die bewering stel ik echter dadelijk de vraag, *waarom* iemand, die in 't openbaar de zedelijkheid schendt, zijn *rechtskring* overschrijdt; de juistheid van die stelling heeft de Heer VAN SWINDEREN niet bewezen. Als iemand mocht wenschen naakt over de straat te loopen, dan zou hij bij de bevrediging van dien wensch stellig niet zijn *rechtskring* overschrijden, zoolang hij niet dezen of genen staande hield of dwong naar hem te kijken. Maar al ware de definitie goed, die de Heer VAN SWINDEREN gegeven heeft, dan zou ik in de tweede plaats vragen, of zijne stelling hier toepasselijk is, of het door hem gekozen voorbeeld past onder den regel. Naar mijne meening valt (bijv.) eene onzedelijke openbare tentoonstelling binnen den kring van het Staatsgezag, niet omdat de tentoonstelling een *misdrijf* is, maar omdat zij de openbare orde verstoort of dreigt te verstoren, ja zelfs alleen maar, omdat zij in 't openbaar de goede zeden schendt.

Ten tweeden werpt de Heer VAN SWINDEREN tegen, dat wie *abortus* pleegt zijn *rechtskring* te buiten gaat en een ideëel nadeel veroorzaakt en derhalve een *misdrijf* begaat. Maar ook deze stelling is volkomen uit de lucht gegrepen; ook hier geldt het allereerst eene *petitio principii*. In welk opzicht toch overschrijdt eene vrouw, die in de eerste weken van hare zwangerschap deze moedwillig laat ophouden, haren *rechtskring*? Heeft dan een foetus een *rechtskring*? Een zeer beperkte regel uit een beperkt rechtsgebied: *het privaatrecht* — bij ons overgenomen uit het Romeinsche Recht in Art. 3 van het Burgerlijk Wetboek — zegt: „quoties de ejus commodo agitur, conceptus pro jam nato habetur”; de bepaling geldt dus nog maar alleen dan, wanneer voor de bedeelde menschelijke vrucht het bestaan van *voordeel* te bewijzen is. Maar wat geeft den Heer VAN SWINDEREN het recht dezen regel uit het Burgerlijk Wetboek over te brengen op het Publiek Recht? Velen keuren het ten sterkste af in den *conceptus* eene *persona* te zien, die *de Staat* onder alle omstandigheden beschermen moet.

Ten derden heeft de Heer VAN SWINDEREN mij tegengeworpen, dat een *verkwister* zijn *rechtskring* overschrijdt en een *stoffelijk of geldelijk nadeel* veroorzaakt en dus onrecht pleegt. Maar ik vraag alweder naar het *bewijs* van de stelling, dat een *verkwister* zijn *rechtskring* overschrijdt. De curatele wegens verkwisting is alleen *verdedigbaar* op grond van de mogelijk nadeelige gevolgen *voor de bloedverwanten* en kan

derhalve ook slechts door dezen worden aangevraagd (zie Art. 488 van het Burgerlijk Wetboek).

Ten vierden zegt de Heer VAN SWINDEREN, dat de Staat wel zorg kan dragen voor een wekelijkschen *rustdag*, doch nooit voor *Zondagsheiliging*, omdat hij op godsdienstig gebied incompetent is. Maar heeft dan onze wetgever de vrije uitoefening van alle bestaande godsdiensten, mits openbaar en toegankelijk voor de ambtenaren van het openbaar gezag, gewaarborgd, opdat er een *rustdag* zou zijn, of was het zijn doel mede te werken tot *Zondagsheiliging*? Wordt het laatstgenoemde doel ontkend, dan zouden de Artt. 260—264 van het Wetboek van Strafrecht en evenzeer ook de Artt. 144—147 van het nieuwe Wetboek van Strafrecht moeten wegvallen, want Art. 188 van de Gemeentewet geeft aan den Burgemeester de politie over de schouwburgen, herbergen, tapperijen en *alle* voor het publiek openstaande gebouwen en samenkomsten en heeft dus voldoende voor het handhaven van de openbare orde of zedelijkheid gezorgd. — In abstracto geef ik overigens gaarne toe, dat de Zondagswet van 1815 „niet meer van dezen tijd” is. Ik ga zelfs nog verder dan de Heer VAN SWINDEREN, daar ik meen, dat de Staat beter deed zich noch met de zorg voor het houden van een wekelijkschen rustdag, noch met die voor bijzondere heiliging van den Zondag te bemoeien, omdat bij behoorlijke regeling van den arbeid de noodzakelijkheid van den rustdag niet kan worden aangetoond en omdat de Staat bij Zondagsheiliging slechts een zéér voorwaardelijk belang heeft. Maar ten sterkste protesteer ik tegen de stelling van den Heer VAN SWINDEREN, dat de Staat op godsdienstig gebied *incompetent* is. Elk kerkgenootschap is toch voor den Staat niets anders dan een door den Staat zelf te erkennen en toe te laten genootschap, evenzeer als iedere andere vereeniging van personen voor hare rechtspersoonlijkheid die erkenning en toelating behoeft. Het beginsel van scheiding van Kerk en Staat kan door den Staat nimmer worden erkend in den zin van het opdoemen van een onafhankelijk lichaam *naast* den Staat; wel daarentegen kan de Kerk bestaan als een lichaam *in* den Staat, onderworpen aan zijn toezicht en gebonden aan de door hem gestelde grenzen en regelen (vergelijk Art. 199 en volg. van het Wetboek van Strafrecht). Ware het anders, dan zou bijv. ook de Orde der Vrijmetselaren kunnen zeggen, dat zij *naast* den Staat plaats neemt, want ook dat Genootschap heeft een cosmopolitisch karakter, — wat zelfs nog niet eens van elk Kerkgenootschap kan gezegd worden.

Op grond van al het voorafgaande meen ik dus te mogen beweren, dat de Heer VAN SWINDEREN tot het terugwijzen van mijne „Wederlegging”, voor zoo verre deze het eerste deel van zijn drieledig betoog betrof, geene steekhoudende gronden heeft aangevoerd.

Nu het tweede deel van zijn betoog: „de prostitutie mag geen punt van wetgeving of reglementeering uitmaken, omdat die wetten en reglementen leiden tot aanranding der individueele vrijheid”.

In mijne „Wederlegging” heb ik gezegd, dat het de plicht is van den Staat tusschen beide te treden, *waar de individueele vrijheid van den één inbreuk maakt op die van den ander*, — „inbreuk” hier in den zin der stelling van KANT, die het begrip van recht opvatte in den meest engen zin, — of *waar iemand zich in het openbaar handelingen veroorlooft, die op goede gronden schadelijk moeten worden geacht voor het algemeen belang* — dit in den zin en als een gevolg van het latere inzicht, dat de Staat zijne taak niet zóó eng mag opvatten, als KANT dat heeft gewild. De Heer VAN SWINDEREN antwoordt, dat het algemeen belang slechts in elk concreet geval te constateeren is en geen richtsnoer mag zijn voor den wetgever, die slechts heeft te vragen wat recht is. Ook hier speelt echter de Heer VAN SWINDEREN mijns inziens met het woord

vrijheid en ligt de hoofdfout zijner redeneering in het scherp tegenover elkander stellen van de begrippen *recht* en *algemeen belang*, als waren dit twee met elkander strijdende zaken. Ik daarentegen beweer, dat recht en algemeen belang geenszins tegenstrijdige begrippen zijn; wat het algemeen belang bevordert, kan ook zeer goed recht zijn; recht en algemeen belang zijn zeer goed met elkander in overeenstemming te brengen. De stelling van den Heer VAN SWINDEREN staat dus eenvoudig tegenover de mijne, doch werd door hem niet verdedigd.

Dat de Staat geen recht heeft tot *vaccinatie* te dwingen, geef ik den Heer VAN SWINDEREN toe, maar ik verdedig die stelling op geheel anderen grond, namelijk dezen, dat de *volkomene onschadelijkheid* der toepassing van dit voorbehoedmiddel nog niet vaststaat en de Staat alzo eerst heeft te onderzoeken, of bijv. de bewering, dat met animale koepokstof de bacillus der longtering kan worden overgebracht, al dan niet gegrond is; enz.

Tegen *overmatigen kinderarbeid*, zegt de Heer VAN SWINDEREN, kan de Staat optreden, wanneer de individueele vrijheid wordt aangerand en er dus misdrijf gepleegd wordt. Maar randt dan de overmatige arbeid de individueele vrijheid aan? De fabriekarbeiders worden toch niet als galeislaven of kettingjongens opgezweept naar de werkplaats. De Staat randt integendeel de individueele vrijheid aan, *door zijn verbod*. Wanneer nu, naar de stelling van den Heer VAN SWINDEREN, het recht tegenover het algemeen belang stond, dan zou de Staat nooit mogen optreden tegen overmatigen fabrieksarbeid, want ieder heeft zonder eenigen twijfel het *recht* zijn arbeid vrijwillig te verhuren, waar en zoo lang hij wil. De Staat grijpt hier in, zooals ik in mijne „Wederlegging” en ook boven heb gezegd, omdat er handelingen gepleegd worden, die op goede gronden schadelijk moeten worden geacht voor het algemeen belang!

Wat de Heer VAN SWINDEREN van *pelgrimstochten* zegt, is volkomen onjuist, eensdeels omdat er ook bedevaarten gehouden worden *binnenslands*, d. w. z. door *ingezetenen*, en anderdeels omdat er zeer vele bedevaarten gehouden worden, die niet in 't minst „de rechtszekerheid en de veiligheid bedreigen”, bijv. die naar den rok van Trier, naar het beeld van Kevelaar, enz.

Waar de Heer VAN SWINDEREN beweert, dat mijn betoog ten aanzien van het tweede deel zijner stelling niet opgaat, heeft hij alzo geene steekhoudende gronden voor die bewering aangevoerd. Hij zegt wel is waar, dat ik, ging mijn betoog op, den moed moest hebben te adviseeren tot afmaking van iederen besmettelijken zieke, maar hij ziet voorbij, dat het doel: de bescherming van het algemeen belang even goed, zij 't dan ook langs een in menig geval misschien wat duurderen weg, te bereiken is door gestrengte afzondering van den zieke. De mij voorgehoudene strenge consequentie van mijn betoog behoeft ik dus niet te aanvaarden. Maar gesteld eens, dat ik haar niet terugwijzen kon, dan zou daarmee toch mijn betoog nog niet behoeven te vallen, daar ik geene absolute grenzen gesteld heb. Zou overigens ook de Heer VAN SWINDEREN in zijn stelsel niet komen tot consequentiën, die van het strenge rechtsstandpunt niet te verdedigen zijn? Ik heb boven reeds den *fabrieksarbeid* aangehaald. Een ander voorbeeld levert de *drankwet*: is het ooit van uit een streng rechtsstandpunt te verdedigen, dat men iemand dwingt in zijne lokalen een Reglement op te hangen, zijn winkel op een bepaalden tijd te sluiten, enz.? Dit ingrijpen van den Staat in het tappersbedrijf geschiedt en behoort te geschieden *in het algemeen belang!*

Het *derde* punt der hoofdstelling van den Heer VAN SWINDEREN is, dat al wie een huis van ontucht houdt een *misdrijf* pleegt. Tegen mijne „Wederlegging” voert de Heer VAN SWINDEREN thans weder „zijne theorie” aan, maar het is hem niet gelukt het nevelachtige van die theorie voor mij weg te nemen. Immers, alles hangt alweder

af van de *wijde* van den "*rechtskring*" en de Heer VAN SWINDEREN heeft niet gezegd, waar hij de grenzen trekt, hoe hij het zoo moeielijk vast te stellen rechtsbegrip opvat; ik weet dus niet, *wanneer* volgens den Heer VAN SWINDEREN "iemand buiten zijn rechtskring treedt", en heb daarom niets aan de definitie. — Evenmin weet ik, of volgens den Heer VAN SWINDEREN het houden van een huis van ontucht een misdrijf is naar *positief*, of wel naar *abstract* recht, ofschoon het wel waarschijnlijk is, dat *abstract* recht bedoeld werd. Het zou er anders slecht uitzien voor de Ministers van Oorlog in Frankrijk, die steeds bij de legerkampen binnenslands een of meer bordeelen laten oprichten door het militair gezag bewaakt en die de soldaten van het kamp laten straffen, wanneer deze venerisch bevonden worden en het vaststaat, dat zij *buiten* die bordeelen besmet zijn. De Engelsche, Noord-Amerikaansche, Duitsche en Zweedsche wetgevers, naar wie de Heer VAN SWINDEREN mij verwijst, hebben klaarblijkelijk, toen zij het houden van een huis van ontucht als misdrijf beschouwden en met straf bedreigden, als *stellig* recht gestempeld op grond van *abstracte* regelen. — Overigens is er hier weder dezelfde *petitio principii*, waarop ik reeds herhaaldelijk gewezen heb: ik beweer, dat de zoo even genoemde wetgevers de straf niet bedreigden, omdat het houden van een bordeel in hun oog een *misdrijf* is, maar omdat zij het *onzedelijk* geacht hebben. En ik beweer mede, dat de grondslag van deze hunne handeling juist daarin gelegen is, dat zij de stelling van den Heer VAN SWINDEREN, dat de Staat met onzedelijkheid niet te maken heeft, *niet* overnemen.

Waar voorts de Heer VAN SWINDEREN beweert, dat "het begrip van beroep of bedrijf eischt overeenstemming met de zedelijkheid, uitsluiting van elk onzedelijk doel", daar speelt hij alweder met woorden en verwacht hij het *algemeen gangbare* begrip van beroep of bedrijf met het begrip, zooals *hij* het goedkeurt eu zooals het inderdaad niet opgevat *kan* worden. Bij voorbeeld. Het tappen van sterken drank aan personen, die hun zuur verdiend arbeidsloon in de kroeg, in plaats van aan hun hongerlijdend gezin, brengen, is onzedelijk en toch erkent de wet het tappen als een beroep of bedrijf. Zoo is, volgens sommigen, ook de Staatsloterij eene onzedelijke instelling; maar is nu de collectant onzedelijk, omdat enkelen of velen het bedrijf afkeuren? Een advocaat van kwade zaken oefent een onzedelijk bedrijf uit, maar het is toch een bedrijf. — De Heer VAN SWINDEREN heeft dus ook alweder in dit opzicht eene gratuite assertie gegeven, zonder aan te toonen, *waarom* het begrip van beroep of bedrijf overeenstemming met de zedelijkheid eischt; hij verwacht hetgeen volgens eene redeneering op theologisch-dogmatischen grondslag naar zijne meening *moest zijn* met hetgeen *is*.

De bronnen, waarnaar de Heer VAN SWINDEREN mij verwijst, ken ik uit den aard der zaak slechts gedeeltelijk, want ik kan mij niet met rechtsgeleerde studiën bezighouden, terwijl ik reeds hard moet werken om op mijn eigen terrein goed tehuis te zijn; maar ik kan reeds nu verklaren, dat die bronnen mij niet *kunnen* leeren: "dat het houden van een huis van ontucht wel degelijk in strijd is met *de wet*, met de *openbare orde*, met de *zedelijkheid*". Immers, wat *de wet* eischt, hangt geheel af van de *wetgeving* en verschilt in *alle landen*. Wat *het recht* eischt, hangt geheel af van het *rechtsbegrip* en daarom is het juist te doen. Dat het houden van een huis van ontucht in strijd is met *de openbare orde*, is stellig niet waar, wanneer het in het bordeel inderdaad ordelijk toegaat en geen aanstoot naar buiten gegeven wordt. Dat het bestaan van een bordeel in strijd zou zijn met *de zedelijkheid*, is zeer betwistbaar, terwijl in de eerste plaats zou moeten worden uitgemaakt, wat men onder onzedelijkheid heeft te verstaan; dit laatste hangt af van ieders begrip van zedelijkheid en die begrippen loopen uit den aard der zaak zeer uiteen, evenals de begrippen van kuisheid zeer relatief zijn. Mozes bijv. veroorloofde aan de Joden den geslachtsomgang met *buitenlandsche* publieke vrouwen,

maar niet met inlandsche. In Babylon moest *iedere* volwassene vrouwelijke ingezetene zich minstens eenmaal *aan een vreemdeling* prijsgeven in den tempel der godin Mylitta, ten voordeele van den tempel.

Het laatste argument, eindelijk, waarmede de Heer VAN SWINDEREN wil duidelijk maken, dat „mijn geheele betoog geen hout snijdt”, is, dat men in dat betoog slechts het woord *sanitair* behoeft weg te laten, — voor *huizen van ontucht* of *bordeelen* moet lezen *magazijnen voor gestolen goederen*, — voor *geslachtsprostitutie* in de plaats moet stellen *diefstal*, — en niet uit het oog moet verliezen, dat *recht* en *algemeen belang* niet synoniem zijn; dadelijk zal men dan inzien, dat het ongelijk aan mijne zijde is! — Ook dit argument kan ik echter gemakkelijk omverwerpen door te doen opmerken, dat *geslachtsprostitutie* en *diefstal* geheel verschillende begrippen zijn. De *geslachtsprostitutie* n.l. is een *vrijwillige* afstand van eigen goed, de vrouwelijke eer, terwijl *diefstal* alleen bestaat, wanneer iemand eenig goed, dat hem niet toebehoort, *arglistig* wegneemt (Art. 379 van ons Wetboek van Strafrecht); in het eene geval alzoo *vrije wil* en in het andere *arglist*. Of kan eene vrouw zich geslachtelijk prostitueren, zonder dat zij het bemerkt? — En wat de slotzin betreft: „*recht* en *algemeen belang* zijn niet synoniem”, heb ik reeds genoeg gezegd; hier is juist de *cardo quaestionis*! *Synoniem* zijn recht en algemeen belang zeker niet, maar evenmin zijn zij eene *tegenstelling*!

Wat de Heer VAN SWINDEREN verder nog in zijne repliek zegt ten aanzien van „de te Brussel geconstateerde gruwelen”, enz., behoeft ik niet breedvoerig te wederleggen, omdat de grondslag van zijne redeneering alweder zeer betwistbaar is; hij zegt n.l., dat „transactie altijd misbruik met zich moet brengen”! Ware ik een rechtsgeleerde, dan zou ik den Heer VAN SWINDEREN vragen, of dan in zijn oog de geheele 19de titel van het Burgerlijk Wetboek onzedelijk moet genoemd worden, omdat daar alles *transactie* is. — Hetgeen de Heer VAN SWINDEREN ten aanzien van de catechisatiën en de weesmeisjes zegt, acht ik mede niet juist. In de eerste plaats zou ik kunnen beweren, dat catechisatiën aanleiding geven tot het aankweken van sectegeest en van onverdraagzaamheid op godsdienstig gebied en dat het vereenigen van kinderen in weeshuizen (zooals ik reeds in 1872 heb betoogd) voor deze jeugdige personen ten hunnen nadeele onnatuurlijke toestanden schept, — dat alzoo in beide gevallen „de zuivere en consequente toepassing van het beginsel” wel degelijk aanleiding geeft tot verkeerdheden. Maar dit doet hier niet ter zake. In casu heb ik alleen ten stelligste te ontkennen, dat de hier en daar aan 't licht gekomen schandelijke praktijken van politie-ambtenaren ten aanzien van publieke vrouwen „consequent uit het beginsel zelf” voortvloeien. Immers, deze gruwelen zijn slechts *hoogst zeldzame uitzonderingen*. Stellig onjuist is overigens de bewering van den Heer VAN SWINDEREN, dat *alléén* van die plaatsen, waar wetten of reglementen op de prostitutie bestaan, gruwelen aan 't licht zijn gekomen; ik behoeft slechts te wijzen op de gruwelen, die ten aanzien van de prostitutie te Londen algemeen bekend geworden zijn en die helaas straffeloos voortduren, omdat naar de Engelsche wet wel het verleiden van een meisje beneden 10 jaren een *misdrif* en het verleiden van een meisje beneden 13 jaren een *vergriep*, maar het verleiden van een meisje boven 13 jaren *niet verboden* is. Gelijksoortige „gruwelen”, als de bovenbedoelde, bestaan in alle grootere steden, maar komen in de plaatsen, waar de prostitutie aan een sanitair toezicht onderworpen is, *gemakkelijker aan het licht*; zij zijn dus stellig niet *het gevolg* van het toezicht; zooals onze tegenstanders ons willen doen gelooven, en worden door het toezicht niet *bevorderd*, maar juist *tegengegaan*! — Het Engelsche rapport, door den Heer VAN SWINDEREN bedoeld, heb ik „in zijn geheel geraadpleegd”; ik weet dus, dat de door mij aangehaalde getuigen niet „*evasief*”, maar tegenover de sterke en ongeoorloofde door de Commissie van enquête op hen uitgeoefende pressie *positief* hebben ver-

klaard, dat de Contagious diseases Acts *gunstig* werken. Die getuigen waren in de minderheid, dat is waar en heb ik ook niet ontkend; maar dat de tegenover hen staande meerderheid niet zoo „verpletterend” is geweest, als de Heer VAN SWINDEREN het wil doen voorkomen, blijkt zonneklaar uit het feit, dat na den afloop van de hier bedoelde enquête tot het benoemen van eene *nieuwe* Commissie van enquête besloten is.

De Heer VAN SWINDEREN beweert verder ook nog, dat „al, wat ik heb aangevoerd, is wederlegd in het werk van het lid van den Parijschen gemeenteraad YVES GUYOT”, en hij laat het voorkomen, alsof de inhoud van dat boek mij onbekend gebleven was. Ik wil thans aantoonen, dat het boek beter door mij dan door den Heer VAN SWINDEREN gelezen is.

De Heer VAN SWINDEREN heeft mij nl. tegengeworpen, dat ik dwaalde, toen ik in mijne „Wederlegging” ontkende, „dat de gemeenteraad te Parijs *de reglementeering* sedert 1 Januari 1882 in beginsel zoude hebben afgeschaft”, en daarentegen volhield, dat die Raad *alleen het bijzondere corps ambtenaren, met de zedenpolitie belast*, afgeschaft en het toezicht op de gewone politie overgebracht heeft. Leest men nu op dit stuk alleen het Maandblad *Getuigen en Redden*, dan geeft men den Heer VAN SWINDEREN zeker wel gelijk. Het Maandblad (cf. dat van 1 Februari 1881, pag. 39, en van 1 Augustus 1881, pag. 86) heeft nl. vermeld, dat op den 28 December 1880 de gemeenteraad van Parijs met 33 tegen 12 stemmen, na eenige wijziging in ondergeschikte punten, *zich vereenigd heeft* met de argumenten door de meerderheid van eene ad hoc benoemde Commissie ontwikkeld en daarom heeft besloten, dat de afdeling: zedenpolitie den 1 Januari 1882 zal worden opgeheven en de Prefect van politie zal worden uitgenoodigd *vóór dien datum* nieuwe maatregelen te beramen en voor te bereiden *in overeenstemming met de aanwijzingen in het rapport der Commissie aan de hand gedaan*. Ik heb echter geleerd, dat op de door den Heer H. PIERSON geleverde vertalingen niet te vertrouwen valt; het feit haalde ik aan in mijne „Wederlegging” op blz. 41, noot 1. Daarom heb ik mij den juisten inhoud van het bedoelde besluit van den gemeenteraad laten overbrengen en eerst daarna geschreven, wat de Heer VAN SWINDEREN thans aanvalt. Zoo de Heer VAN SWINDEREN nu in het boek van YVES GUYOT de 426ste bladzijde wil opslaan, zal hij het volgende van de bovenstaande vertaling zeer belangrijk afwijkende origineel lezen:

„Le conseil, — considérant que l’institution actuelle de la police des moeurs est attentatoire à la liberté individuelle, sans produire les résultats qu’elle devrait fournir au point de vue de la diminution de maladies syphilitiques et de la surveillance des délits de droit commun, contre l’ordre public et les attentats aux moeurs, — délibère,

1°. L’administration municipale est invitée à présenter, *dans le plus bref délai*, un projet d’installation de services médicaux et pharmaceutiques gratuits destinés à combattre les maladies syphilitiques;

2°. A étudier un système d’organisation qui *substitue* les gardiens de la paix aux agents actuels de la police des moeurs, pour ce qui concerne la police d’ordre public à l’égard des femmes qui se livrent à la prostitution;

3°. Les délits et contraventions de droit commun contre l’ordre public et les attentats aux moeurs ne seront plus soumis à l’arbitraire administratif, mais déferés à la justice régulière;

4°. La conséquence de cette réorganisation devra être la suppression de la brigade spéciale de la police des moeurs, à partir du 1er Janvier 1882”.

Ieder onpartijdige, die naast den origineelen considerans en verderen inhoud van dit besluit de bewering legt van den Heer VAN SWINDEREN, dat „de Parijsche gemeenteraad met 1 Januari 1882 in beginsel *de reglementeering* heeft afgeschaft *op grond*, dat zij

strijdt met het recht en met de volksgezondheid, zal moeten erkennen, dat de Heer VAN SWINDEREN dwaalt en dat ik de zaak volkomen juist heb voorgesteld. — Het is overigens niet de „*commissaris*” van politie, zooals de Heer VAN SWINDEREN zegt, „die aan dat besluit geen uitvoering heeft willen geven”, maar de *Prefect* van politie, de Heer ANDRIEUX en zijn opvolger, de Heer CAMESCASSE, hebben aan den gemeenteraad het recht van inmenging in dezen tak van dienst betwist; op dit oogenblik is dus de zaak onveranderd gebleven en alleen het *personeel van dienst* gewijzigd.

Op deugdelijke, reeds in mijne „Wederlegging” aangevoerde, gronden houdt ik voorts ook vol, dat de Heer VAN SWINDEREN ten onrechte heeft gezegd, dat *bijna alle medici* in Noord-Amerika, de meeste medici in Engeland en eene *steeds aangroeiende* minderheid op Europa's vasteland, onder welke juist *autoriteiten* en *specialiteiten* op dit gebied, tegenstanders zijn van het door mij verdedigde stelsel. De Heer VAN SWINDEREN beweert nu, dat ik had moeten aantoonen hoeveel medici er in Noord-Amerika en in Engeland zijn en hoeveel er in die vergaderingen tegenwoordig waren; maar deze ongeoorloofde omkeering der rollen wijs ik terug met het bekende: „*affirmanti incumbit probatio*”! — Volgens den Heer VAN SWINDEREN had ik „niet mogen verzwijgen, dat er wel 300 medici protesteerden, toen men de wetten op de prostitutie in Noord-Amerika wilde invoeren”. Bij de laatst bekende telling, in 1870, waren echter 62,383 „*physicians and surgeons*” in dat land gevestigd; in de 7 jaren 1873—1879 zijn er 19,016 bijgekomen en het getal nieuw aangekomenen in het 10jarig tijdvak 1871—1880 kan dus geschat worden op 25000 1). Wat heeft dan het 300tal van den Heer VAN SWINDEREN tegenover die massa te beteekenen?!

Volkomen onbewezen, eindelijk, is de bewering van den Heer VAN SWINDEREN, dat de rechtsgeleerde faculteit te Munchen „zonder studie zich eenvoudig neêrgelegd heeft bij het oordeel van de overgrootte meerderheid der *unterrichteten Männer*, der mannen van het vak, der medici”. Tegen zulk eene zware beschuldiging behoef ik echter die faculteit noch de rechtsgeleerde faculteiten van Bonn, Jena en Kiel, die het met die van Munchen eens waren, niet te verdedigen. Evenmin heb ik te doen opmerken, hoe ongeoorloofd het is de beschuldiging, dat „de juristen in Duitschland zelfs nu nog bijna geen van allen de quaestie kennen”, te rechtvaardigen door het aanhalen der verklaring van één Hoogleraar in de rechten van eene Duitse Universiteit, die aan den Heer VAN SWINDEREN heeft geschreven van het bestaan eener internationale vereeniging tegen de prostitutie niets te weten.

Op grond van al het bovenstaande sluit ik met de gevolgtrekking, dat de Heer Jhr. Mr. O. Q. VAN SWINDEREN geene enkele zinsnede van mijne „Wederlegging” op goede gronden heeft kunnen terugwijzen.

Utrecht, 12 Augustus 1882.

V. O. DE MEIJER.

— ❁ —

B E R I G T E N .

BUITENLAND.

LONDEN. — Het bekende geschrift van Prof. ESMARCH te Kiel, in het Engelsch vertaald door zijne schoonzuster Prinses CHRISTIAAN van Sleeswijk-Holstein, Prinses HELENA van Groot-Brittannië, is thans onder den titel van *First aid to the injured* by Dr. F. ESMARCH, Translated from the German by H. R. H. Princess CHRISTIAN, alhier verschenen.

PARIJS. — De geneeskundige bladen der hoofdstad zijn met beschouwingen en

1) Zie *Report of the Commissioner of Education for the year 1879*. Washington, Government printing office, 1881. Part I. pag. 147.